

Медвідь Ф. М.,

доктор наук в галузі політології, кандидат філософських наук,
проф. МКА, професор кафедри теорії держави і права та конституційного
права, академік Міжнародної академії безпеки життєдіяльності

Міжрегіональна академія управління персоналом

Твердохліб А. І.,

аспірант

Міжрегіональна академія управління персоналом

Красун А. Р.,

Міжрегіональна академія управління персоналом

м. Київ

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КУРСІ

«ПРАВОВА ПОЛІТОЛОГІЯ»

Правове виховання як складний соціально-педагогічний процес, провідними елементами якого є правова соціалізація, правова культура та правосвідомість, посідає особливе місце у системі громадянського виховання. Воно виступає як цілеспрямована діяльність держави, громадських організацій, окремих громадян щодо передачі юридичного досвіду; систематичний вплив на свідомість і поведінку людини з метою формування відповідних позитивних уявлень, поглядів, ціннісних орієнтацій, установок, що забезпечують додержання, виконання і використання юридичних норм постійний вплив на людину з метою формування у неї належного рівня правосвідомості, правової культури і активної правомірної поведінки[1, с.533; 2, с.261-265]. В юридичній літературі знаходимо різні підходи стосовно цілей правового виховання. По-перше, правове виховання визначається як організований ідейновиховний процес, покликаний формувати певний обсяг правових знань, правові переконання, виховувати почуття поваги до норм права та переконаність у необхідності їх виконання. По-друге, це формування такого рівня правової культури, на якому прищеплюються навички і вміння правомірної поведінки, виробляється звичка дотримуватися правових норм та виконувати їх. По-третє, метою правового виховання вважається вплив правових інститутів на свідомість індивідів та соціальних груп, який перетворює політико-правові ідеї та вимоги права на особисті переконання громадян. По-четверте, метою цієї діяльності виступає формування соціально активної особистості в правовій сфері[3, с.16]. Правове виховання, як відомо, тісно пов'язане з усіма видами соціального виховання: моральним, політичним, естетичним та ін. Їх можна назвати «субправовими», тобто такими, що «прилягають до правового», «пов'язані з правовим», оскільки всі вони втягуються в орбіту правового виховання.

У контексті глобальних викликів об'єктивно зростає роль права і політики, їх взаємодії у різних поєднаннях та проявах. Спільними завданнями політики і права є регулювання суспільних відносин, створення стабільних і сприятливих умов

життєдіяльності людини і громадянина в державі. В умовах формування правової держави політика і право як регулятивні системи співпрацюють у досягненні спільних цілей та цінностей з метою побудови справедливого суспільства.

Важливими завданнями правової політології у сучасних умовах є: аналіз закономірностей формування, шляхів і механізмів реалізації права в політиці; дослідження того, як процеси суспільної трансформації впливають на зміну теоретичних уявлень про право; виявлення тих явищ і процесів у політичній системі суспільства, які зумовили відповідні зміни у правовій системі; аналіз правових параметрів поведінки і діяльності суб'єктів політики; виявлення тих суспільно-політичних відносин, які потребують належного правового регулювання й оформлення; вивчення політико-правових суперечностей у процесі трансформації сучасного суспільства [4, с.38-62].

Формуючись на стику політології і правознавства, правова політологія постає комплексною наукою, яка претендує на вагому роль в осмисленні політичних процесів і суспільних відносин у цілому. У межах правової політології політика і право, як її ключові категорії, розглядаються в єдності та взаємопроникненні їх ціннісно-сміслових характеристик. Особливістю правової політології є те, що вона звертається до гуманістичного розуміння політики – не тільки як суперництва і боротьби за владу, а як управління суспільством задля забезпечення справедливого соціального порядку. Власне, знання про право – фундаментальна основа правової політології, оскільки саме право постає для неї критерієм оцінки всієї політики. Від права залежить легітимність, дієздатність політики, її прийняття всіма членами суспільства. У межах правової політології право розглядається як втілення справедливості та гуманності, як важлива складова демократичного розвитку суспільства, механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина [5, с.17-19].

Правова політологія виходить з того, що за сучасних умов суспільно-політичного розвитку спільною рисою функцій політики є те, що вони покликані сприяти налагодженню взаємозв'язку між державою і громадянами, узгодженню інтересів різних соціальних груп, інтеграції суспільства задля забезпечення суспільного порядку й організованості, регулюванню, вирішенню і подоланню найгостріших конфліктів, що дезінтегрують країну. Адже саме в здатності осмислювати і вирішувати найбільш складні проблеми соціуму і проявляється сутність політики, об'єктивність її буття [6]. Правова політологія має поєднати у своєму об'єкті політичну систему суспільства та правову систему держави із постійно змінюваними уявленнями про місце і роль позаправових (таких, які неможливо ідентифікувати юридичними методами) чинників впливу на державу, внести чіткі критерії та ознаки в ті правові механізми, що містять значний елемент політичного, регламентувати діяльність специфічних суб'єктів політико-правової системи (етнічні, релігійні групи, територіальні громади) та інститутів громадянського суспільства.

Серед важливих напрямів досліджень, які формують предметне поле правової політології, можна виокремити: порівняльний аналіз політичних і правових систем та інституціоналізації, політологічна теорія держави, концептуалізація трансформації політичних інститутів і політичної системи в цілому, створення цілісної політологічної концепції гармонійного розвитку та організації держави і громадянського суспільства, теорії політичного розвитку і соціального прогресу, проблеми глобалізації і модернізації національної державності, правові аспекти політичної та етнічної конфліктології, етнодержавознавство, національно-державне

будівництво, демократія і права людини, адміністративно-територіальний устрій держави тощо.

Тобто предмет правової політології має охоплювати форми політичної участі, розвиток громадянського суспільства, вплив цих процесів на еволюцію правових систем, політичні механізми формування суспільної волі, віддзеркалення у правових нормах політичних інтересів різних соціальних груп [7, с.85-150]. В силу цього правова політологія покликана охоплювати досить широке коло питань державно-правового будівництва. Водночас специфікою правової політології є те, що вона орієнтується на дослідження політичної складової права, вивчаючи соціально-політичні умови реалізації права, вплив політичних явищ і процесів на створення і функціонування правових норм. Тобто її цікавить політична обумовленість права всією системою суспільних чинників, його ефективність у регулюванні політичних відносин.

Отже, комплексний міждисциплінарний аналіз діалектики взаємозв'язку правового виховання із правосвідомістю і правовою культурою як базовими чинниками державотворчого процесу в сучасній Україні дає можливість авторам для виділення ключових завдань і напрямів щодо оптимізації правовиховної роботи в сучасних умовах, серед яких найбільш значущими є: обґрунтування державної правової політики, а на її основі - випрацювання концепції правового виховання населення; створення багатоступеневої системи правової освіти; зміцнення моральної єдності суспільства; популяризація правових знань і підвищення їх доступності.

Список використаних джерел:

1. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2003. – 548с.
2. Медвідь Ф.М. Національно-патріотичне виховання студентів в умовах воєнного стану // Національно-патріотичне виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання. Збірник тез методологічного семінару (м. Київ, 6 квітня 2023 р.). – Івано-Франківськ: НАІР, 2023.- С.261-265.
3. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін. ; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2013. – 440 с.
4. Правова політологія. Академічний курс: підручник / авт. кол.; за ред. І.О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.
5. Політика, право і влада в світлі правової політології: монографія / Кол. авт.:за ред. .О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2022. 370 с.
6. Дюверже М. Политические институты и конституционное право. Антология мировой политической мысли : в 5 т. Москва, 1997. Т. II. С. 644–661.
7. Недюха М.П. Правова ідеологія українського суспільства: Монографія /М.П.Недюха. – К.: «МП Леся», 2012. – 400 с.